

Bruxelles, 21 iunie 2018
(OR. en)

10306/18

SOC 431
EDUC 264

NOTĂ

Sursă:	Secretariatul General al Consiliului
Data:	21 iunie 2018
Destinatar:	Delegațiile
Nr. doc. ant.:	9724/18 + COR 1 + COR 2
Subiect:	Politici integrate privind dezvoltarea copiilor preșcolari ca instrument pentru reducerea sărăciei și promovarea incluziunii sociale - Concluziile Consiliului

În anexă, se pun la dispoziția delegaților concluziile Consiliului intitulate „Politici integrate privind dezvoltarea copiilor preșcolari ca instrument pentru reducerea sărăciei și promovarea incluziunii sociale”, adoptate de Consiliu la reuniunea sa din 21 iunie 2018.

**Politici integrate privind dezvoltarea copiilor preșcolari ca instrument pentru
reducerea sărăciei și promovarea incluziunii sociale**

Concluziile Consiliului

RECUNOSCÂND CĂ

1. Promovarea și protejarea drepturilor copilului, combaterea sărăciei în rândul copiilor și a excluziunii sociale și oferirea de șanse egale pentru toți copiii, indiferent de mediul lor social, cultural, etnic sau de altă natură, sunt obiective fundamentale ale Uniunii Europene. Carta drepturilor fundamentale a UE prevede dreptul copiilor la protecția și îngrijirile necesare pentru asigurarea bunăstării lor, precum și faptul că, în toate acțiunile referitoare la copii, indiferent dacă sunt realizate de autorități publice sau de instituții private, interesul superior al copilului trebuie să fie considerat primordial;
2. Uniunea Europeană și statele sale membre s-au angajat să reducă sărăcia și excluziunea socială, inclusiv în rândul copiilor, în contextul Strategiei Europa 2020. În 2016, 24,8 milioane de copii din Uniune erau încă expuși riscului de sărăcie și de excluziune socială. Aceasta rămâne o preocupare importantă, întrucât sărăcia în rândul copiilor afectează negativ nu numai bunăstarea imediată a copiilor, ci și societatea în ansamblul său. Copiii care cresc în condiții de sărăcie și excluziune socială au mai puține șanse de a avea rezultate școlare bune, de a se bucura de o stare bună de sănătate și de a-și valorifica întregul potențial mai târziu în viață. Pentru societate, sărăcia în rândul copiilor și excluziunea socială amenință dezvoltarea copiilor și conduc la incapacitatea de a valorifica pe deplin talentele lor și ar putea, de asemenea, să genereze nevoia acordării de sprijin pentru cei aflați în dificultate pe parcursul întregii lor vieți;
3. Pilonul european al drepturilor sociale, proclamat în 2017, face apel la combaterea sărăciei din perspectiva drepturilor copilului, enunțând ca principiu dreptul copiilor la protecție împotriva sărăciei, dreptul copiilor care provin din medii defavorizate la măsuri specifice de sporire a egalității de șanse, precum și dreptul copiilor la educație și îngrijire preșcolară de bună calitate și la prețuri accesibile;

4. Prin stabilirea „obiectivelor de la Barcelona”, Uniunea Europeană și statele sale membre s-au angajat să asigure furnizarea de servicii oficiale de îngrijire a copiilor pentru cel puțin 90 % dintre copiii din Uniune cu vârste cuprinse între 3 ani și vârsta de școlarizare obligatorie și pentru cel puțin 33 % dintre copiii cu vârsta sub 3 ani, până în 2010. Aceste obiective au fost reafirmate în Pactul european pentru egalitatea de șanse între femei și bărbați 2011-2020. Cadrul strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale a stabilit, de asemenea, obiectivul ca, până în 2020, cel puțin 95 % dintre copii (cu vârsta cuprinsă între 4 ani și vârsta de școlarizare obligatorie) să participe la educația preșcolară.
5. Primii ani de dezvoltare a copilului sunt esențiali în modelarea sănătății, a învățării, a comportamentului și a incluziunii sociale a copilului și influențează parcursul întregii vieți a acestuia. În acest context, politicile și serviciile destinate dezvoltării copiilor preșcolari se numără printre principalele instrumente pentru prevenirea și combaterea sărăciei și a excluziunii sociale, întrerupând ciclul intergenerațional al defavorizării și promovând mobilitatea socială;
6. Odată cu ratificarea Convenției ONU cu privire la drepturile copilului, toate țările vor depune eforturi pentru a garanta că niciun copil nu este privat de dreptul de a avea acces la servicii esențiale de asistență medicală timpurie, inclusiv de asistență medicală preventivă, de nutriție și bunăstare, cu un accent special pe drepturile copiilor din medii defavorizate;
7. Angajamentul de a eradica sărăcia, de a asigura vieți sănătoase, de a elimina violența și exploatarea sexuală și de a promova bunăstarea pentru toți, la toate vârstele, precum și de a oferi o educație incluzivă și echitabilă de calitate la toate nivelurile, inclusiv pentru copiii preșcolari, este parte integrantă a obiectivelor de dezvoltare durabilă pentru 2030;
8. Investițiile în dezvoltarea copiilor preșcolari sunt extrem de eficiente din punctul de vedere al costurilor, deoarece previn viitoare cheltuieli publice vizând contracararea consecințelor lipsei de educație, de competențe și ale șomajului, elemente care conduc la sărăcie și excludere socială;

SUBLINIIND CĂ

9. Combaterea sărăciei și a excluziunii sociale în rândul copiilor și promovarea bunăstării copiilor necesită o abordare multidimensională și integrată, bazată pe trei piloni principali, și anume accesul la resurse adecvate, accesul la servicii accesibile financiar și de calitate și dreptul de participare al copiilor, astfel cum se prevede în Recomandarea 2013/112/UE a Comisiei intitulată „Investiția în copii: ruperea cercului vicios al defavorizării”;
10. Investițiile în educația și îngrijirea copiilor preșcolari sunt deosebit de importante nu numai pentru reducerea inegalităților încă de la o vârstă fragedă, dar și pentru a preveni riscul de sărăcie și de excluziune la vârsta adultă, punând bazele pentru succesul învățării de-a lungul vieții, pentru integrarea socială și pentru capacitatea de inserție profesională. Participarea la servicii de educație și îngrijire la vârstă preșcolară este benefică pentru toți copiii, dar este deosebit de importantă pentru copiii care provin din medii defavorizate, deoarece este esențială pentru o mai bună adaptare și învățare în școală, precum și pentru prevenirea și combaterea inegalităților prin intermediul intervenției timpurii. Copiii proveniți din grupuri minoritare și familii cu venituri mici sunt adesea înscriși în proporție mult mai mică la serviciile de educație și îngrijire pentru copiii preșcolari. Prin urmare, este esențial să se garanteze accesul egal la servicii universale de calitate pentru copiii care provin din medii defavorizate;
11. Intervențiile în dezvoltarea copiilor preșcolari trebuie să fie axate pe copil și să vizeze toate aspectele legate de dezvoltarea și bunăstarea copilului. Sunt necesare politici integrate și multisectoriale pentru a se sprijini creșterea și sănătatea copiilor, pentru a se asigura detectarea la timp a dificultăților și intervențiile timpurii, inclusiv accesul la servicii medicale preventive universale și la servicii de reabilitare, pentru a se garanta calitatea oportunităților de învățare la vârstă preșcolară, pentru a se împiedica neglijarea, violența și alte riscuri. Buna coordonare și interacțiune dintre sistemele de sănătate, de educație, sistemele sociale și sistemele de protecție a copilului sunt esențiale în această privință;

12. Abordările integrate și coordonate la nivelul la care sunt furnizate serviciile de dezvoltare a copiilor preșcolari, mai ales la nivel local, sunt esențiale. Disponibilitatea unor furnizori de servicii competenți și a unor experți este de o importanță crucială. Investițiile în formarea periodică a profesioniștilor, inclusiv în vederea îmbunătățirii interacțiunii și a parteneriatului cu părinții¹, precum și activitățile desfășurate cu copiii și familiile care provin din medii defavorizate sunt benefice pentru îmbunătățirea nu doar a accesului la servicii, dar și a calității acestora;
13. Întrucât părinții sunt persoanele cărora le revine răspunderea principală și primordială pentru sănătatea, bunăstarea și dezvoltarea unui copil, aceștia au nevoie de sprijin adecvat. Promovarea programelor de incluziune socială și participarea pe piața muncii a mamelor și a taților, oferirea de sprijin financiar și accesul la servicii sunt deosebit de importante. Sunt necesare abordări axate pe familie. Politicile naționale bine concepute de stabilire a unui echilibru între viața profesională și cea privată, cum ar fi concediile parentale și formulele flexibile de lucru, pot sprijini, de asemenea, participarea ambilor părinți pe piața forței de muncă, încurajând totodată o repartizare mai echitabilă a responsabilităților de îngrijire între mame și tați. Disponibilitatea, accesibilitatea și prețurile abordabile ale serviciilor de educație și îngrijire de calitate destinate copiilor preșcolari facilitează concilierea de către părinți a vieții profesionale și a responsabilităților de îngrijire și, prin urmare, le permite acestora să își păstreze sau să se întoarcă la locul de muncă remunerat, care este, în multe privințe, important pentru bunăstarea și dezvoltarea copiilor;
14. Serviciile de educație și îngrijire destinate copiilor preșcolari sunt o componentă esențială a politicilor de dezvoltare a copiilor preșcolari, dar îngrijitorii și educatorii profesioniști nu sunt singurii care poartă responsabilitatea pentru dezvoltarea timpurie a copilului. Părinții trebuie să fie bine informați, susținuți și ghidați, inclusiv înainte de intrarea în sistemul oficial, atunci când îngrijirea copilului are loc la domiciliu. În acest context, activitățile de informare sunt esențiale, în special pentru comunitățile cele mai vulnerabile. Practicile care aprofundează parteneriatul dintre părinți și serviciile de educație și îngrijire destinate copiilor preșcolari au un impact deosebit de benefic asupra copiilor proveniți din medii defavorizate;

¹ Toate punctele din prezentele concluzii referitoare la părinți sunt, de asemenea, relevante pentru tutori și îngrijitorii primari.

15. Combinația dintre politicile universale de promovare a bunăstării și a dezvoltării tuturor copiilor și politicile specifice care vizează familiile cele mai vulnerabile, fără a le stigmatiza, constituie un element-cheie în dezvoltarea de strategii eficace. Practicile care promovează abordările multidisciplinare, activitatea comunitară mobilă, vizitele la domiciliu, formarea pe tema deprinderilor parentale, consilierea și orientarea familiilor, implicarea mediatorilor provenind din grupuri și comunități defavorizate, furnizarea de acces gratuit la servicii și stimulentele pentru adoptarea serviciilor ar putea contribui nu doar la integrarea în serviciile de educație și îngrijire a copiilor preșcolari, ci și la îmbunătățirea generală a îngrijirii în cadrul familiilor și a bunăstării și dezvoltării copiilor;
16. Întrucât copiii cu handicap sau cu nevoi speciale se confruntă cu obstacole multiple, intervenția timpurie și sprijinirea părinților prin servicii la domiciliu și servicii comunitare este esențială. Copiii cu handicap se pot confrunta cu probleme legate nu numai de faptul că nu sunt incluși în sistemul de învățământ, ci și legate de accesul la mediul fizic, precum și cu prejudecăți și stereotipuri. În lipsa unui sprijin prompt și adecvat, a protecției și a măsurilor de promovare a incluziunii, aceste dificultăți pot deveni chiar mai severe și pot declanșa consecințe pentru toată viața în ceea ce privește creșterea sărăciei și a excluziunii atât pentru părinți, cât și pentru copii;
17. Copiilor separați de părinții și/sau de familiile lor trebuie să li se ofere șanse egale de dezvoltare și de învățare. Dezinstituționalizarea serviciilor de îngrijire a copiilor, oferirea de îngrijire, servicii și asistență în cadrul familiei și al comunității, investițiile în serviciile de prevenire și în sprijinul familial și consolidarea sistemelor de protecție a copilului sunt esențiale pentru a oferi acestor copii un început mai bun în viață;
18. Deși responsabilitatea pentru organizarea și conținutul politicilor de dezvoltare a copiilor preșcolari, precum și ale politicilor și serviciilor generale privind bunăstarea și protecția copilului revine fiecărui stat membru în parte, cooperarea prin intermediul metodei deschise de coordonare poate contribui la îndeplinirea obiectivelor Pilonului european al drepturilor sociale, care necesită o acțiune fermă la nivel european, național, regional și local;
19. Fondurile structurale și de investiții europene (ESIF) au o contribuție importantă la punerea în aplicare a reformelor de politică referitoare la copii, fiind susținute prin fonduri din bugetele naționale;

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE

INVITĂ COMISIA

20. Să continue să promoveze drepturile copilului și politicile axate pe copil și pe familie prin menținerea lor ca prioritate pe agenda de politici, inclusiv după anul 2020, și să sprijine statele membre în punerea în aplicare a politicilor lor naționale;
21. În conformitate cu repartizarea competențelor prevăzută în tratate, să promoveze punerea în aplicare a principiilor referitoare la copii ale Pilonului european al drepturilor sociale și, în special, în ceea ce privește dreptul la protecție împotriva sărăciei, dreptul copiilor proveniți din medii defavorizate la măsuri specifice de sporire a egalității de șanse și dreptul la servicii de educație și îngrijire de bună calitate și la un preț accesibil destinate copiilor preșcolari;
22. Să continue să promoveze și să intensifice dialogul dintre statele membre, experți, partenerii sociali și societatea civilă și să faciliteze învățarea reciprocă și schimbul de bune practici în domeniile relevante. Aceasta include prevenirea sărăciei în rândul copiilor, politici de dezvoltare a copiilor preșcolari, inclusiv abordări integrate care să vizeze diferite domenii de politică, servicii de educație și îngrijire de înaltă calitate destinate copiilor preșcolari, precum și impactul digitalizării asupra dezvoltării copiilor preșcolari;
23. Să continue și să consolideze activitatea analitică și monitorizarea privind teme legate de sărăcia în rândul copiilor și bunăstarea și dezvoltarea copiilor, în strânsă cooperare cu statele membre;

ÎNCURAJEAZĂ STATELE MEMBRE, ținând cont de situațiile lor specifice,

24. Să asigure accesul egal și echitabil al tuturor copiilor la servicii universale de educație și de îngrijire de bună calitate destinate copiilor preșcolari, prin ameliorarea în continuare:
 - a disponibilității acestora, ținând seama de diferențele și necesitățile regionale;

- a accesibilității și a nivelului prețurilor acestora prin intermediul unei combinații echilibrate între politicile universale și cele specifice, servicii și diverse stimulente, precum și măsuri de depășire a obstacolelor și a barierelor;
 - a caracterului incluziv al acestora, prin includerea copiilor din medii diferite, cu nevoi educaționale speciale sau cu handicap, evitarea segregării și stimularea participării lor, și
 - a calității acestora prin promovarea profesionalizării și a unor condiții bune de lucru pentru personalul care activează în unitățile de educație și îngrijire a copiilor preșcolari, sporirea dezvoltării programei sau a orientărilor pedagogice aferente vârstei preșcolare care să permită tuturor copiilor să își dezvolte pe deplin potențialul, asigurarea egalității de tratament și de șanse a băieților și fetelor, promovarea monitorizării și a evaluării unităților în interesul superior al copilului, precum și aplicarea unor structuri de guvernare adecvate;
25. Să aplice abordări integrate și axate pe copil care să vizeze toate aspectele legate de dezvoltarea și bunăstarea copilului și să consolideze în continuare coordonarea și interacțiunea dintre sistemele de sănătate, de educație, sistemele sociale și sistemele de protecție a copilului, precum și să furnizeze servicii integrate și coordonate la nivel local;
 26. Să continue să sprijine părinții, prin promovarea participării pe piața muncii și a echilibrului dintre viața profesională și cea privată, furnizarea de sprijin financiar pentru familii și accesul la diverse servicii, inclusiv de consiliere și de asistență familială;
 27. Să continue să ofere sprijin multidisciplinar pentru copiii și familiile care provin din medii defavorizate – cum ar fi copiii romi, copiii din țări terțe cu drept de ședere legală sau copiii cu handicap sau cu nevoi speciale, precum și pentru copiii aflați în îngrijire alternativă și copiii victime ale violențelor și abuzurilor;
 28. Să promoveze implicarea părinților și practicile care instituie și consolidează parteneriatele dintre părinți și serviciile de educație și de îngrijire destinate copiilor preșcolari, precum și practicile care facilitează contactul cu părinții și familiile care provin din medii și comunități defavorizate;
 29. Să îmbunătățească în continuare colectarea și monitorizarea datelor existente la nivel național și local cu privire la indicatori esențiali ai dezvoltării copiilor preșcolari și la furnizarea de servicii;

30. Să consolideze implicarea tuturor actorilor relevanți publici, privați și din partea societății civile, precum și cooperarea acestora în formularea, punerea în aplicare, monitorizarea și evaluarea politicilor privind dezvoltarea și bunăstarea copiilor preșcolari;
31. Să utilizeze mai eficient fondurile structurale și de investiții europene (ESIF) și, în special, Fondul social european (FSE) și Fondul european de dezvoltare regională (FEDR), în funcție de circumstanțele naționale și de agendele de politici, pentru a sprijini politicile de prevenire și combatere a sărăciei în rândul copiilor și a excluziunii sociale;

ÎNDEAMNĂ COMITETUL PENTRU PROTECȚIE SOCIALĂ

32. Să continue, în cadrul Metodei deschise de coordonare pentru protecție socială și incluziune socială, să faciliteze și să stimuleze colectarea și schimbul de idei, cunoștințe, experiență și bune practici în legătură cu politicile integrate privind dezvoltarea copiilor preșcolari și impactul acestora asupra reducerii sărăciei și a excluziunii sociale, inclusiv prin intermediul evaluărilor tematice și al programului de evaluare *inter pares* în domeniul protecției sociale și al incluziunii sociale;
33. Să continue să monitorizeze și să ofere analize adecvate pe teme specifice legate de sărăcia în rândul copiilor și bunăstarea și dezvoltarea copiilor, inclusiv prin intermediul semestrului european;
34. Să își continue cooperarea cu Comitetul pentru ocuparea forței de muncă, Comitetul pentru educație și alte comitete și grupuri la nivel înalt la nivelul UE pe teme legate de competența comună privind monitorizarea evoluțiilor sociale și reducerea sărăciei și a excluziunii sociale.

Referințe

- Carta drepturilor fundamentale a UE;
- Strategia Europa 2020 pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii;
- Pilonul european al drepturilor sociale;
- Concluziile Consiliului privind dimensiunea socială a educației și formării profesionale, 2010;
- Concluziile Consiliului privind educația și îngrijirea copiilor preșcolari: să oferim tuturor copiilor noștri cea mai bună pregătire pentru lumea de mâine, 2011;
- Recomandarea 2013/112/UE a Comisiei intitulată „Investiția în copii: ruperea cercului vicios al defavorizării”;
- Concluziile Președinției, Consiliul European de la Barcelona, 15-16 martie 2002;
- Pactul european pentru egalitatea de șanse între femei și bărbați 2011-2020;
- Cadrul strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale 2020;
- Rezoluția Parlamentului European referitoare la reducerea inegalităților, în special a sărăciei în rândul copiilor, 2015;
- Concluziile Consiliului privind cadrul UE pentru strategiile naționale de integrare a romilor până în 2020, 2011;
- Concluziile Consiliului privind accelerarea procesului de integrare a romilor, 2016;
- Convenția ONU cu privire la drepturile copilului (CDC);
- Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu handicap (CRPD);
- Obiectivele de dezvoltare durabilă pentru 2030 ale ONU;
- Comunicarea Comisiei intitulată „Pașii următori pentru un viitor durabil al Europei: Acțiunea europeană pentru durabilitate”, 2016;
- Eurydice „Abordarea inegalităților la nivel social și cultural prin educația și îngrijirea pentru preșcolari în Europa”, 2009;
- Propunere de principii-cheie ale unui cadru de calitate pentru educația și îngrijirea copiilor preșcolari, raport al Grupului de lucru privind educația și îngrijirea copiilor preșcolari, care își desfășoară activitatea sub egida Comisiei Europene.